

ANALELE PUTNEI

VII

2011

2

SUMAR

CUVÂNT ÎNAINTE.....	5
COLOCVIILE PUTNEI, X	
PETRONEL ZAHARIUC, O pagină din istoria bibliotecii Mănăstirii Putna	7
MARIA MAGDALENA SZÉKELY, Manuscrisele slave de la Putna. O revenire	13
MONAH ALEXIE COJOCARU, Cărți românești tipărite de mitropolitul Dosoftei: coligatul 2505 din biblioteca Mănăstirii Putna	25
MONAH IUSTIN TABAN, Un manuscris putnean inedit în vremea egumenului Teofil Patraș (1901–1917).....	53
IEROMONAH DOSOFTEI DIJMĂRESCU, IOAN-AUGUSTIN GURIȚĂ, Hrisoavele domnești din 1760, 1762 și 1767 pentru Iacov Putneanul. Text și metatext.....	67
IEROMONAH MARCU PETCU, MONAH TIMOTEI TIRON, Mănăstirea Putna. Imagini regăsite și imagini controversate.....	103
ȘTEFAN S. GOROVEI, Despre donatorii unor obiecte din tezaurul Putnei. Note prosopografice.....	119
FIȘIER BIBLIOGRAFIC (VII)	143
ABREVIERI	149

ANALELE PUTNEI

VII

2011

2

CONTENTS

FOREWORD	5
THE PUTNA COLLOQUIA, X	
PETRONEL ZAHARIUC, A Page from the History of the Library of the Putna Monastery	7
MARIA MAGDALENA SZÉKELY, Les manuscrits slaves du Monastère de Poutna. Un retour	13
MONK ALEXIE COJOCARU, Romanian Books Printed by Metropolitan Dosoftei: Compendium 2505 from the Library of the Putna Monastery ...	25
MONK IUSTIN TABAN, A Manuscript from the Time of Hegumen Teofil Patraş (1901–1917)	53
HIEROMONK DOSOFTEI DIJMĂRESCU, IOAN-AUGUSTIN GURIȚĂ, The Princely Charters from 1760, 1762 and 1767 for Jacob of Putna. Text and Metatext	67
HIEROMONK MARCU PETCU, MONK TIMOTEI TIRON, Putna Monastery. Rediscovered Images and Controversial Images	103
ȘTEFAN S. GOROVEI, Autour des donateurs de quelques objets du trésor du Monastère de Poutna. Notes prosopographiques	119
UPDATED BIBLIOGRAPHY (VII)	143
ABBREVIATIONS	149

CUVÂNT ÎNAINTE

Organizată de Centrul de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare” al Sfintei Mănăstiri Putna și de Școala Doctorală din cadrul Facultății de Istorie a Universității „Alexandru Ioan Cuza”, cea de-a zecea ediție a „Colocviilor Putnei” s-a desfășurat la Iași, în ziua de 24 februarie 2011. Cele opt comunicări prezentate cu acest prilej au fost grupate în două secțiuni. Prima, intitulată *Oameni și cărți*, a cuprins comunicări citite de: Petronel Zahariuc (*O pagină din istoria bibliotecii Mănăstirii Putna*), Maria Magdalena Székely (*Manuscrisele slave de la Putna. O revenire*), Monahul Alexie Cojocar (*Coligatul 2505 din biblioteca Mănăstirii Putna*¹) și Monahul Iustin Taban (*Un manuscris putnean inedit din vremea egumenului Teofil Patraș, 1901–1917*). În cea de-a doua secțiune, *Gesturi și imagini*, au fost înscrise comunicările prezentate de: Ieromonahul Dosoftei Dijmărescu și Ioan-Augustin Guriță (*Hrisoavele domnești din 1760 și 1762 pentru Iacov Putneanul. Câteva observații*²), Ieromonahul Marcu Petcu și Monahul Timotei Tiron (*Imagini uitate ale Mănăstirii Putna*³), Mihai-Bogdan Atanasiu (*Istorie în imagini. Colecția de fotografii a Mănăstirii Putna*⁴) și Ștefan S. Gorovei (*Despre donatorii unor obiecte din tezaurul Mănăstirii Putna*⁵).

În fața unui public numeros, format în principal din profesori, studenți și doctoranzi ai Facultății de Istorie, comunicările au pus în lumină informații și izvoare noi (atât surse scrise, cât și mărturii vizuale) despre trecutul Mănăstirii Putna. Analiza aprofundată a unora dintre acestea a fost deosebit de apreciată de participanți, subliniindu-se că rezultatele obținute sunt de natură să contureze mai pregnant rolul pe care ctitoria lui Ștefan cel Mare l-a îndeplinit de-a lungul secolelor în materie de creație culturală, dar și în ceea ce privește conservarea unor monumente ale culturii vechi românești. În general, deși mai reduse ca număr și ca întindere (ca întotdeauna în edițiile „extra-putnene” ale Colocviilor), comunicările s-au evidențiat prin densitatea și valoarea informațiilor culese din izvoare, analizate și valorificate. Arhivele și bibliotecile se dovedesc a fi, în continuare, nesecate depozite pentru cercetarea autentică, oferind uneori cele mai neașteptate surprize.

Cu o singură excepție, aceste texte văd lumina tiparului în numărul de față al „Analelor Putnei”.

¹ Se publică sub un titlu mai dezvoltat.

² Se publică un text îmbogățit, cu un titlu adaptat conținutului.

³ Se publică sub un titlu modificat.

⁴ Neparvenind Redacției în timp util, acest text nu a mai putut fi inclus în sumarul acestui număr.

⁵ Se publică sub un titlu ușor modificat.

*

Mai sărac sub raportul publicațiilor, anul 2011 a fost, prin contrast, bogat din punctul de vedere al activității științifice: Colocviul din februarie, de la Iași, a fost urmat de acela desfășurat, între 31 august și 3 septembrie, la mănăstirile Putna și Sucevița – caracterizat în chip unanim de participanți drept cel mai interesant și cu cel mai ridicat nivel științific de până acum.

„Analele Putnei” și-au continuat apariția bianuală. Prin indexarea în „Index Copernicus” și în „Central and Eastern European Online Library”, revista Centrului de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare” va putea fi difuzată și consultată, de acum încolo, în format electronic, până în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii.

REDACTIA

FIȘIER BIBLIOGRAFIC (VII)

Sergiu ADAM, *Ctitoriile lui Ștefan cel Mare (1457–1504). Biserici, mănăstiri, cetăți, curți domnești*, Cluj-Napoca, 2003, 162 p.

Despre ridicarea monumentului lui Ștefan cel Mare în Codrii Cosminului: o concluzie, o notă informativă și o interpelare de deputat, în „Glasul Bucovinei”, IV, 1997, 1 (13), p. 135–143.

Andrei EȘANU, Valentina EȘANU, *Tatăl lui Ștefan cel Mare – Bogdan al II-lea*, în „Tyragetia”, Chișinău, XIII, 2004, p. 91–100.

Idem, *Un letopiseț slavo-român inedit de la Mănăstirea Hilandar*, în **RIM**, 2 (58), 2004, p. 5–13.

Radu FILIPESCU, *Oltea Doamna în opinia publică modernă și contemporană*, în **AHIX**, XLI, 2004, p. 67–78.

Teodor Octavian GHEORGHIU, *Elemente de structură și morfologie urbană românească extracarpatică la cumpăna secolelor XV și XVI (cazul Moldovei lui Ștefan cel Mare)*, în **HU**, XII, 2004, 1–2, p. 31–52.

Idem, *Suceava medievală – geneză și evoluție până în prima parte a secolului al XVI-lea. Elemente morfo-structurale*, în **HU**, XII, 2004, 1–2, p. 67–94.

Gheorghe GONȚA, *Confruntările moldo-otomane în timpul domniei lui Ștefan cel Mare*, în „Limba Română”, Chișinău, 2004, 4–6, p. 54–65.

Bogdan-Alexandru HALIC, *Imaginea lui Ștefan cel Mare în rapoartele lui Matteo Muriano (1502–1503)*, în „Revista de Istorie Militară”, 2004, 1–2, p. 47–51.

Sorin IFTIMI, *Restaurarea arhitecturii ștefaniene: cazul bisericii „Sf. Nicolae Domnesc” din Iași*, în *Monumentul*, V, *Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”*, ediția a V-a, Iași, 2003, volum coordonat de Silviu Văcaru și Aurica Ichim, Iași, 2004, p. 65–81.

N. IORGA, *Istoria lui Ștefan cel Mare pentru poporul român*, ediția a III-a, îngrijită și prefătată de Elvira Sorohan, Iași, 2004, 278 p.

Idem, *Istoria lui Ștefan cel Mare povestită neamului românesc*, București, 1904, ediție anastatică, postfață de Andrei Pippidi, București, 2004, 334 p.

Vitalie JOSANU, *Importanța Cetății Albe pentru Țara Moldovei. Câteva însemnări*, în „Studii de Istorie Veche și Medievală”, Chișinău, 2004, p. 222–227.

Sorin LANGU, *Considerații asupra tezaurelor încheiate în timpul domniei lui Ștefan cel Mare*, în „Danubius”, XXII, 2004, p. 15–19; reluat în vol. *Prinos lui Petre Diaconu la 80 de ani*, îngrijit de Ionel Căndea, Valeriu Sîrbu și Marian Neagu, Brăila, 2004, p. 635–639.

Dan LĂZĂRESCU, *O statuie – donație a lui Ștefan cel Mare*, în „Danubius”, XXII, 2004, p. 21–24.

Lucian-Valeriu LEFTER, *Ce s-a întâmplat cu adevărat la 12 aprilie 1457 ?*, în „Chronos”, II, 2004, 2, p. 26–31.

Idem, *12 aprilie 1457: o problemă de logică istorică*, în **CI**, XXI–XXIII, 2002–2004, p. 299–310.

Alexandru LIGOR, *Scriitori de acte din Moldova lui Ștefan cel Mare și Sfânt*, în „Biblioteca. Revistă de bibliografie și știința informării”, 15, 2004, 3, p. 85–87.

Ilie LUCEAC, *Valori perene: Ștefan cel Mare. Un portret de Epaminonda Bucevschi*, în „Academica”, XIV, 2004, 27–28, p. 30–34.

Alexandru MADGEARU, *Sistemul de fortificații al Moldovei în epoca lui Ștefan cel Mare (1457–1504)*, în „Revista de Istorie Militară”, 2004, 3, p. 9–16.

Bogdan-Petru MALEON, *Ritualurile puterii și funcția mediatoare a clerului de mir. „Rugătorii” lui Ștefan cel Mare*, în **AȘUI**, Istorie, L, 2004, p. 53–68.

Mircea D. MATEI, *Cetățile viteazului domn. Semne de întrebare și ipoteze*, în **MI**, XXXVIII, 2004, 6, p. 38–42.

Idem, *În Mirăuții Evdochiei de Kiev*, în **MI**, XXXVII, 2003, 3, p. 20–25.

Idem, Gheorghe SION, *Încadrarea cronologică a lucrărilor de construcție desfășurate la Cetatea de Scaun a Sucevei și la cetatea Neamț*, în *Monumentul*, V, *Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”*, ediția a V-a, Iași, 2003, volum coordonat de Silviu Văcaru și Aurica Ichim, Iași, 2004, p. 95–100.

Mihai MAXIM, *Ștefan cel Mare și Înalta Poartă. Noi documente turcești*, în „Revista de Istorie Militară”, 3 (83), 2004, p. 17–24 (varianta în limba engleză, *Stephen the Great and the High Porte: New Turkish Documents*, în „Transylvanian Review”, 14, 2005, 1, p. 13–27); reluat în **AMS**, IV, 2005, p. 46–57.

Vasile MĂRCULEȚ, *La politique de la Moldavie au Pont Euxin à l'époque d'Etienne le Grand. L'alliance avec la Principauté de Theodoro-Mangop 1471–1475*, în „Transylvanian Review”, XV, 2006, 3, p. 3–27.

Andi MIHALACHE, *Ștefan cel Mare în cultura istorică a începutului de secol XX*, în **AIX**, XLI, 2004, p. 31–65; reluat în **AMS**, IV, 2005, p. 199–238.

Alina MINGHIRAȘ-ROBIN, *Du nouveau sur l'affaire du château de Lerici et les frères Senarega*, în vol. *Prinos lui Petre Diaconu la 80 de ani*, îngrijit de Ionel Câdea, Valeriu Sîrbu și Marian Neagu, Brăila, 2004, p. 613–623.

Vlad MISCHEVCA, *Sfântul Ștefan cel Mare și Muntele Athos*, în **RIM**, 3 (59), 2004, p. 31–43.

Idem, *Ștefan cel Mare și Sfântul Munte Athos*, în „Limba Română”, Chișinău, 2004, 4–6, p. 66–77.

Marian MOȘNEAGU, *Politica navală a Moldovei în timpul domniei lui Ștefan cel Mare*, în „Revista de Istorie Militară”, 2004, 1–2, p. 52–55.

Ioan MUNTEANU, *Ștefan cel Mare și Sfânt în conștiința românilor bănățeni la începutul secolului al XX-lea*, în „Altarul Banatului”, 2004, 4–6, p. 76–81.

Mircea MUNTEANU, *Drept-credinciosul voievod Ștefan cel Mare și Sfânt*, în „Columna”, Timișoara, 5, 2004, 17–18, p. 20–22.

Ovidiu MUREȘAN, *Relații moldo-venețiene în timpul domniei lui Ștefan cel Mare*, în **AIC**, XLIII, 2004, p. 35–56.

Camil MUREȘANU, *O schiță istorică a lui George Bariț despre un episod din timpul domniei lui Ștefan cel Mare*, în **AIC**, XLIII, 2004, p. 29–33.

Bogdan MURGESCU, *Țara și oamenii*, în **MI**, XXXVIII, 2004, 7, p. 11–15.

Elena MUSCA, *Personalitatea lui Ștefan cel Mare între glorie și acuze*, în „Sylvania”, Zalău, 3, 2004, 1–4, p. 38–40.

Dumitru NASTASE, *Ștefan cel Mare împărat*, în „Limba Română”, Chișinău, 2004, 4–6, p. 127–139.

Mihai ONILĂ, *Lupta de la Lipnic*, în „Tyragetia”, Chișinău, XIII, 2004, p. 101–104, reluat în **AMS**, III, 2004, p. 8–13.

Carmen OPRESCU, *Câmpulungul muscelean în epoca lui Ștefan cel Mare. Considerații asupra evoluției orașului până la începutul secolului al XVI-lea*, în **HU**, XII, 2004, 1–2, p. 9–22.

Petre OTU, *Arta militară a lui Ștefan cel Mare. „La lucruri de războaie meșter”*, în „Revista de Istorie Militară”, 2004, 3, p. 1–8.

Șerban PAPACOSTEA, *Comerț și orașe în politica lui Ștefan cel Mare*, în **HU**, XII, 2004, 1–2, p. 3–8.

Claudiu PARADAIS, *În căutarea comorilor lui Ștefan cel Mare și Sfânt*, în „Cugetul”, Chișinău, 2004, 3, p. 5–15.

Pavel PARASCA, *Împrejurările politice externe ale instalării și consolidării domniei lui Ștefan cel Mare*, în „Destin Românesc”, 2004, 1–2, p. 11–21.

Mircea PĂCURARIU, *Ștefan cel Mare – ctitor de lăcașuri sfinte*, în „Academica”, XIV, 2004, 23, p. 5–8.

Valentina PELIN, *Relatări despre Ștefan cel Mare în Pomelnicul de la Voroneț*, în **RIM**, 3 (59), 2004, p. 27–30.

Nagy PIENARU, „Proiectul scitic”. *Relațiile lui Ștefan cel Mare cu Hoarda Mare*, în **RI**, XIV, 2003, 5–6, p. 121–135, reluat în „Limba Română”, Chișinău, 2004, 4–6, p. 41–53.

Liviu PILAT, *Doljești – 12 aprilie 1457*, în **CI**, XXI–XXIII, 2002–2004, p. 311–320.

Florin PINTESCU, *Ștefan cel Mare – marele oștean. Repere în istoriografia polonă*, în **AȘUI**, *Istorie*, L, 2004, p. 69–84.

Virgil POLIZU, *Arhitectura bisericilor lui Ștefan cel Mare și Sfânt, în Monumentul*, V, *Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”*, ediția a V-a, Iași, 2003, volum coordonat de Silviu Văcaru și Aurica Ichim, Iași, 2004, p. 83–93.

Ioan-Aurel POP, *Dalla Crociata alla pace: documenti veneziani riguardanti i rapporti tra le potenze cristiane e l'Impero Ottomano all'inizio del*

XVI secolo, în vol. *L'Italia e l'Europa Centro-Orientale attraverso i secoli. Miscellanea di studi di storia politico-diplomatica, economica e dei rapporti culturali*, a cura di Cristian Luca, Gianluca Masi e Andrea Piccardi, Brăila-Veneția, 2004, p. 95–107.

Idem, *Gânduri despre Ștefan cel Mare*, în „Columna”, Timișoara, 5, 2004, 17–18, p. 1–3.

Idem, *Relations entre la Transylvanie et la Moldavie à l'époque d'Étienne le Grand*, în „Transylvanian Review”, XIII, 2004, 2, p. 21–34.

Marin POP, *Considerații privind personalitatea lui Ștefan cel Mare și modul cum a fost ea percepută și comemorată de către posteritate*, în „Silvania”, Zalău, 3, 2004, 1–4, p. 22–30.

Marius PORUMB, *Ștefan cel Mare și Transilvania*, în „Revista de Istorie Militară”, 2004, 4–5, p. 86–96, reluat în „Limba Română”, Chișinău, 2004, 4–6, p. 78–83.

Idem, *Ștefan cel Mare și Transilvania. Legături culturale și artistice moldo-transilvane în sec. XV–XVI*, Cluj-Napoca, 2004, 88 p.

Iraclie PORUMBESCU, *Catacombele m-rii Putna. Desmormântarea domnilor Moldovei făcută la 1856*, prezentare de Aurel Turcuș, în „Columna”, Timișoara, 5, 2004, 17–18, p. 30–33.

Dan PRODAN, *Relațiile moldo-otomane din timpul lui Ștefan cel Mare în istoriografia românească*, în **AIIX**, XLI, 2004, p. 79–96.

Cosmin PURDELEA, *Relațiile diplomatice ale Moldovei cu Polonia și Ungaria în timpul lui Ștefan cel Mare*, în „Columna”, Timișoara, 5, 2004, 17–18, p. 16–19.

Voica Maria PUȘCAȘU, *Biserica „Sfântul Nicolae” a Mănăstirii Popăuți din Botoșani*, Botoșani, 2004, 79 p.

Eadem, *Cercetări arheologice privind epoca domniei lui Ștefan cel Mare*, în *Monumentul*, V, Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”, ediția a V-a, Iași, 2003, volum coordonat de Silviu Văcaru și Aurica Ichim, Iași, 2004, p. 101–103.

Constantin REZACHEVICI, *Bătălia din 10 ianuarie 1475. De ce la sud de Vaslui ?*, în **MI**, XXXVIII, 2004, 1, p. 39–42; 2, p. 15–18.

Idem, *Dimensiunea dinastică a politicii externe a lui Ștefan cel Mare*, în **RIM**, 3 (59), 2004, p. 12–17.

Idem, *Până când a domnit Ștefan cel Mare ?*, în **MI**, XXXVIII, 2004, 7, p. 16–23.

Idem, *Spada lui Ștefan cel Mare la Constantinopol ?*, în „Revista de Istorie Militară”, 2004, 3, p. 25–33.

Idem, *Ștefan cel Mare (1457 aprilie 12 – 1504 iulie 2)*, în „Cugetul”, Chișinău, 2004, 1, p. 27–33.

Dorina N. RUSU, *1904 – Nicolae Iorga. Istoria lui Ștefan cel Mare*, în „Academica”, XIV, 2004, 24, p. 11–13.

Emil SATCO, *Ștefan cel Mare și Sfânt. Mari aniversări, 1504–2004. Documente*, Suceava, 2004, 64 p.

Alexandru SIMON, *Feleacul (1367–1587)*, Cluj-Napoca, 2004, 386 p.

Idem, *Feleacul în secolele XIV–XVI*, în „Studia Medievalia”, I, 2004, p. 135–170.

Idem, *În jurul bătăliei de la Vaslui (1474–1475). Considerații asupra relațiilor dintre regatul Ungariei, Moldova și Țara Românească*, în **SUBB, Historia**, XLIX, 2004, 2, p. 3–26.

Idem, *Între porturi și cer. Chilia, Cetatea Albă, Istanbul și Veneția în vara anului 1484*, în **AMN**, XXXIX–XL, 2002–2003, 2, p. 229–271.

Idem, *Stephen the Great and His Involvement in Transylvania*, în „Transylvanian Review”, XIII, 2004, 2, p. 35–53.

Idem, *The Use of the „Gate of Christendom”. Hungary’s Mathias Corvinus and Moldavia’s Stephen the Great Politics in the Late 1400’s*, în „Quaderni della Casa Romana di Venezia”, studi di storia, di critica e di teoria letteraria, raccolti e publicati da Ioan-Aurel Pop e Cristian Luca, 3, 2004, p. 205–224.

Tereza SINIGALIA, *Ctitori și imagini votive în pictura murală din Moldova la sfârșitul secolului al XV-lea și în prima jumătate a secolului al XVI-lea. O ipoteză*, în vol. *Arta istoriei, istoria artei. Academicianul Răzvan Theodorescu la 65 de ani*, București, 2004, p. 59–65.

Ion SOLCANU, *Voroneț. Tradiție și adevăr istoric*, în vol. *Arta istoriei, istoria artei. Academicianul Răzvan Theodorescu la 65 de ani*, București, 2004, p. 67–82.

Carmen-Cecilia SOLOMONEA, *Intervenții de restaurare a tabloului votiv din biserica „Sfântul Gheorghe” Voroneț*, în *Monumentul*, V, *Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”*, ediția a V-a, Iași, 2003, volum coordonat de Silviu Văcaru și Aurica Ichim, Iași, 2004, p. 281–295.

Mircea SOREANU, *Domnia lui Ștefan cel Mare în context internațional*, în „Revista de Istorie Militară”, 3 (83), 2004, p. 59–64, reluat în **AMS**, IV, 2005, p. 192–198.

Anda-Lucia SPÂNU, *Despre surse iconografice utilizate eronat. Cazul „Liber Chronicarum”*, în **HU**, XII, 2004, 1–2, p. 23–30.

Stefano il Grande, ponte tra l’Oriente e l’Occidente, Musei Vaticani, Salone Sistino, 1–31 ottobre 2004, 147 p.

Dragoș ȘESAN, *Ctitoriile lui Ștefan cel Mare în documente*, București, 2004, 129 p. + 8 planșe.

Gh. ȘICHESCU, *Chipul lui Ștefan cel Mare în literatură*, în „Columna”, Timișoara, 5, 2004, 17–18, p. 23–24.

Ștefan cel Mare – 500. Album de documente, cu Argumente de Corneliu Mihail Lungu, coordonator Marcel-Dumitru Ciucă, autori: Silvia Vătafu-Găitan, Mirela Comănescu, București, 2004, 174 p.

Ștefan vodă cel Mare și Sfânt, istorisiri și cântece populare strânse la un loc de Simion T. Kirileanu, ediție îngrijită, postfață, note și bibliografie de Constantin Bostan, Piatra-Neamț, 2004, 291 p.

Ștefan ȘTEFĂNESCU, *Ștefan cel Mare, reper luminos în istoria românilor*, în „Academica”, XIV, 2004, 22, p. 16–19.

Idem, *Ștefan cel Mare văzut de Dimitre Onciul*, în „Academica”, XIV, 2004, 24, p. 8–10.

Corina TEODOR, *Rațiuni de stat și strategii matrimoniale în Moldova lui Ștefan cel Mare*, în „Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane «Gheorghe Șincai»”, VII, 2004, p. 9–20.

Virgiliu Z. TEODORESCU, *Întru cinstirea lui Ștefan cel Mare și Sfânt. Simboluri de for public dedicate memoriei sale*, București, 2004, 175 p.

Ion TODERAȘCU, *Ștefan cel Mare. Resorturile unui cognomen*, în AȘUI, *Istorie*, L, 2004, p. 7–51.

Vasile TOMESCU, *Muzica în spațiul românesc în epoca lui Ștefan cel Mare*, în „Academica”, XIV, 2004, 24, p. 14–17.

Idem, *Ștefan cel Mare evocat în arta sonoră*, în „Academica”, XIV, 2004, 23, p. 9–12.

Idem, *Țara Moldovei în embleme sonore*, în „Academica”, XIV, 2004, 26, p. 10–14.

Aurel TURCUȘ, *Sărbătorirea a patru sute de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare reflectată în publicația „Drapelul” din Lugoj*, în „Columna”, Timișoara, 5, 2004, 17–18, p. 27–29.

Ion ȚURCANU, *Ștefan cel Mare, ctitor de țară și creator de cultură*, în „Cugetul”, Chișinău, 2, 2004, p. 18–26.

Ioan URSU, *Ștefan cel Mare*, ediția a II-a, București, 2004, 476 p. + foto.

Idem, *Ștefan cel Mare și turcii*, ediția a II-a, tipărită cu binecuvântarea Prea Sfințitului Ioachim Băcăuanul, Arhiereu vicar, Roman, 2004, 247 p.

Silviu VĂCARU, *Scribi în cancelaria domnească a lui Ștefan cel Mare*, în „Limba Română”, Chișinău, 2004, 4–6, p. 90–100.

Dumitru VITCU, „*Preistoria*” unui monument: statuia ecvestră a lui Ștefan cel Mare din Iași, în AIII, XLI, 2004, p. 21–30.

Mira VOITEC-DORDEA, *Reflexe gotice în arhitectura Moldovei*, ediția a II-a, București, 2004, 192 p.

Maria-Ana ZUP, *Mănăstirea Dobrovăț. 500 de ani de la ctitorire*, Iași, 2004, 79 p.